23րդ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ 26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1892

ԹԻՒ 124

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ. ԲԵՐԱ, ՄԷԾ ՓՈՂՈՑ. ՍԻԹԷ Տ'ԱԼԷՊ
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal "HAÏRÉNIK"
Péra, Cité d'Alep, CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	Տարեկան	300 Թիւ	75 ղշ. Մէճիտ.
» »	Վեցամսեայ	150 »	40 » »
Գաւառներու	Տարեկան	300 »	100 » »
»	Վեցամսեայ	150 »	50 » »
»	Եռամսեայ	75 »	25 » »
Օտար երկրաց	Տարեկան	300 »	25 ֆրանք

Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ
(Դրամի փոխարէն փօսթայի փուլ կ'ընդունուի 100 ղրշ.ի տեղ 115 ղրշ.)

درعليه ده بك اوغلنده حلب چارشوسنده
حيره نيك غزته سى اداره خانه سنه

10 ՓԱՐԱՅ

ԾԱՆՕԹ ԴԷՄՔԵՐ

ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

Դիւահար ոգի մը․ արծուի մը եթերային ճախրանքը սաւէ ի սաւ, երբեմն աւելի անդին ուր պարապութիւնը կը տիրէ ա՛լ․ կամ հաւասարակշռութիւնը կորսնցուցած օդապարիկի մը սոսոստուն ելեւէջները, ընդ-քարշ ածելով ընթերցողը իր ետեւէն՝ խօլ, անբաւ ուղեւորութեան մը մէջ․ ամէնէն առաջ ինքը չափելով իր գրական ըղձմանց մոքերու վրայ ձգելիք տարապայման խոյանքը, ըղձմունք որոց տէրը չէ, զորս անգիտակցաբար ի գործ կը դնէ եւ որոց պատասխանատուութիւնը կը ծանրանայ սակայն իր վրայ ուղիղ բանի վերադարձի պահուն, ջղային տագնապներու պէս որոնք արթնութեան ատեն հիւանդը կ'ամչցնեն։

Այսպէս կը դատեն Եղիան նոյն իսկ անոնք որ իր համակրողներն են մեծ մասամբ․ ինքնատիպ տաղանդ մը [illegible] կը վրդովեն զիրենք․ այս տարօրինակ փայլը, դեղնորակ լոյս մը կայծակի զիկզակին պէս, աչքերը կը շլացնէ։

Կը պնդեն թէ ներելի, ըմբռնելի համար որոշ, անանցանելի սահման մը կայ ուրկէ դուրս ելող ամէն թռիչ կը վիրաւորէ իրենց ընկալեալ գաղափարներուն պարկեշտութիւնը։

Յետոյ կարծեմ քիչ մը իրաւամբ կը զայրանան եասսէր, եասմոլ գրականութեան մը դէմ որ Եղիային է։ Յօժարակամ կը խոստովանին անոր քաջ հայագէտի արժանիքը, — հազուագիւտ արժանիք մը մեր օրերուն մէջ — բայց աւելցնելու համար անմիջապէս որ այս գրագէտին շատ մը դարձուածքները, նորակերտ բառերը, գաղափարներու արտայայտութեանց ձեւերը՝ իրենց յանդգնութեան մէջ յաճախ այլանդակութեան կը յանգին։

* * *

Ու թէ որ ճիշդ ըլլար այս ամէնը, պէտք պակսէ՞ր միթէ գրագէտին արժանիքը․ աշխարհաբարի այս Նարեկացին պիտի մոռցուէ՞ր, ուրացուէ՞ր մեզմէ։

Ամէնուս համար՝ Տէմիրճիպաշեան, իբրեւ արձակագիր, մէկ հատիկ է հիմակուան հայ դպրութեան մէջ․ իր հատուածներու ձեւը՝ շատ անգամ երկարաձիգ, բառերու ընտրութիւնը՝ շատ անգամ ծայրայեղ խնամքով ու հոգածութեամբ ի յայտ եկած, գոյներու խայտաճամուկ երանգները, իր եզական տաղանդին յատկանիշները պիտի մնան։

Իր գրուածոց ճոխութիւնը՝ դեռաունեակ հարուստի մը աղմկալից ճոխութիւնը չէ, այլ վանքական ազնուականի մը գեղեցկագիտական ոճն ու տարազը։

Կարմիրը, կանանչը, դեղինը չեն տիրապետեր իր պատկերներուն մէջ․ վրձինը՝ միշտ գոյնի զգուշութեամբ մը՝ կը խուսափի այդ պոռացող գոյներու սաստկութենէն․ գրագէտին բոլոր նկարագիրը ճերմակին ու սեւին մէջ կը տարուբերի, մէկէն միւսը կը շրջի շարունակ․ այս նկարիչը՝ «Բոմբ» մը ունի իր մատիտին քով եւ այսչափ միայն։

Եւ ի՞նչ պահեմ․ այս կէս-ստուերը կը պատշաճի իր գունաթափ ճակտին ու վայելչապէս կ'ընդգրկէ անոր մռայլամած սիրահարի դէմքը։

Սիրահարի՞։

Տէմիրճիպաշեան ալ սիրոյ արկածեա՞լ մըն է արդեօք․ ո՞վ գիտէ։ Ոչ ոք կեանքի ունայնութիւնը, պատրանքին թողած դառնութիւնը իրեն չափ հզօր կերպով զգացած է, եւ կը սպասեմ որ վաղը ելլէ այն անկեղծութեամբ, որ իր գրական նշանաբանն է, խոստովանի իր յուսահատ վարդապետութեանց՝ ռամիկ, սովորական եւ արդէն կէս մը գուշակուած սկզբնապատճառը։

* * *

Բայց հոն՝ ուր յուսախաբը կը սպառնայ երազատես մը դառնալ, հո՛ն, պէտք է, պէտք է որ գրագէտը կանգ առնու, բաժնուի [illegible] տաւորութիւն ամէն անոնց որ․ք հրապարակագիր են, խոստացած են, Ֆաուսթին պէս, իրենց միտքն ու հոգին նուիրել, լափել տալ ճիւաղի մը որ այստեղ հասարակութիւն կը կոչուի, ճիշդ այն փոքրիկ նապաստակներուն նման որոնք կը պահուին, կը սնուցուին, կը մեծցուին՝ դառադեղի մը մէջ սպասող առիւծի մը ճարակ դառնալու համար։

Այս չէ՞ միթէ գրագէտին յանձնառութիւնը։

Եւ այն ատեն, սրտերնիս չպիտի սեղմուէր տեսնելով այն յուսահատ վարդապետութեանց ներգործութիւնները, որոնք Եղիային հասուցած երիտասարդ գրողներու վրայ առջի օրէն կը նշմարուին։ Տըղաքնե՞ր, որ գերեզմաններու շուրջը կը դեգերին, փոխանակ կանանց շուրջը պտըտելու․ որ չարագուշակ բուերու պէս կուլան, կը կոծեն, երբ պարտէին զուարթութեան ու ժպիտի կենդանութիւնը բերել մեզի․ որոնք առջի քայլէն դասալիք՝ կեանքի պայքարին մէջ, ո՛չ իրենց եւ ո՛չ մարդկութեան օգուտ ունին, եւ որոնք վերջապէս քաղաքակրթութեան հաշիւներուն մէջ ո եւ է թուանշան կամ քանակութիւն չեն ներկայացներ։

Ո՛չ, չեմ ախորժիր այդ ոռնացող եղանակներէն․ գերեզմանի, ոսկորի, դանկի, մարմնոյ տարրալուծութեան վրայ կապուած գրագիտութիւն մը՝ որ իր ուրոյն արժանիքին չի կռթնիր, այլ սարսափով ու արհաւիրքով կը ջանայ կանգուն մնալ, ուշադրութիւն հրաւիրել, եւ Բուէլի, ուրուականի ձեւեր կ'առնէ, թերեւս մանուկները զգաստութեան բերելու համար։

Ո՛չ, չեմ սիրեր այս ամէնը․ մանաւանդ երբ Եղիայէն զատ, անոր բարձր կարողութենէն, կամ անոր անձին յատուկ մեղմացուցիչ պարագաներէն զուրկ պատանիներ՝ ձեռնամուխ կ'ըլլան այս բացասական ու աղջամղջային գրականութեան։

* * *

Այն բարձանց վրայ կամ այն անդունդներուն մէջ ուր ներելի է Եղիային խոյանալ կամ դահավիժել, վհուկ մը կամ վարդապետ ըլլալ պէտք է եւ Եղիան երկուքն ալ է միանգամայն։

Իր հմտութիւնը՝ վանականի ընդարձակ աղօթատեղւոյն պէս վեհ ու շքեղ լռութեամբ մը կահաւորուած է, ուրկէ մարդ երկիւղած կը մտնէ ներս, դուրսը թողլով ամէն աշխարհիկ կապերը․ ո՛չ հիմակուան գրողներէն շատերուն գիտութեանց պէս որոնք ցոյցի համար զարդարուած պչրասէր տղոց սրահիկներ են ուր խաղալիկներէ ի զատ ոչինչ կայ, ցուցամոլ եւ հարեւանցի կահաւորում։

Այդ խստակեաց միայնութեան ու վեհութեան մէջ ուր մեծ իմաստասէրներու ոգիները կը շրջին, ուր Աստուածաշունչ մատեանն ու Հնդիկ Ս․ Գիրքը կը վերծանուի, այս լռու- [illegible] անձին վերադառնալու, անոր վրայ ամփոփուելու աշխատութիւնը կը փնտռեն Տէմիրճիպաշեանին՝ ներքնահայեցութիւնը բառ մըն է զոր ինք ստեղծեց իրեն համար եւ որ պարզ մահկանացուներու աչքին եսութենէ տարբեր բան մը չի նշանակեր բնաւ։

Եւ ահա խղճմտանքի այդ խուլ վերծանումներուն մէջ է որ ամբոխը — ռամիկը թէ որ կ'ուզէք — կը դադրի հետաքրքրուելէ ու իրեն հետեւելէ։ Մարդ չի մնար շուրջը, բայց եթէ սակաւաթիւ բարեկամներու խումբ մը որ դեռ հրապուրուած կնոջ մը պէս գրագէտէն չի բաժնուիր ուր որ ալ երթայ, աշխարհիս ծայրը եւ անկէ անդին, որ կը փնտռէ, կը հալածէ զինքը ամէն տեղ, փողոցին եւ դպրոցին մէջ, եւ որ պատուհանէն դէմ կը նետէ իր այցետոմսը երբ Եղիային դուռը փակ կը գտնէ իր առջեւ։

Բայց եսութեան վրայ կեդրոնացած իր իմաստասէրի խոկումները եթէ շահագրգիռ չերեւին նիւթական ու գրական մեր ժամանակի մարդոց, գոնէ մեզմէ վերջը եկողները պիտի փնտռեն իր գործերը․ իր վարանումները, որոնք ծաղրելի հակասութիւններ կը թուին մեզի, պիտի արդարանան իբրեւ ճշմարիտ իմաստունի մը խարխափումները։

* * *

Ի՞նչ պիտի ըլլայ Եղիային վախճանը։

Կը կարծեմ որ իր այլակերպութեանց անակնկալներուն ծայրը հասած չենք դեռ։

Չի պիտի զարմանանք բնաւ եթէ օր մը յիսունոց աղջկան մը հետ ելլէ ամուսնանայ, վերջին օրերու խնամող ընկերուհի մը ունենալու համար ձեռքին տակ․ կամ մեծ, պարարտ այրիի մը հետ որուն պիտի ցանկայ յանկարծ։

Իր հարսանեաց հրաւիրագիրը՝ այն սովորական գռեհիկ արձակը չի պիտի ըլլայ զոր տպագրիչներն ու վիմագիրները գոց գիտեն, այլ ստանաւոր քերթուած մը որուն մէջ, զմեզ ամէնքս հրաւիրելով հանդերձ, ներողութիւն պիտի հայցէ մեզմէ այս վերջին յիմարութեան համար։

Կամ փողոցը պիտի պատահինք իրեն․ մազերը՝ զոր ժամանակը փութացեր է արծաթել, երկա՜յն, հողմածածա՜ն, ուսերուն վրայ․ ոտքերը բոպիկ, ցեխին մէջ անփութօրէն կոխելով, սպիտակ [illegible] մը գլուխը ու ձորձէ վերարկու մը կռնակը, կուրծքը բաց, անպատսպար՝ ձիւնին, անձրեւին դէմ եւ ձեռքը երկաթէ գաւազանիկ մը, [illegible], որու ծայրը օձերու գլուխներ իրարու կը փաթթուին․ քանիերորդ դարու ֆագէրը որ անշուշտ Եղիա Տէմիրճիպաշեանէն զատ ոչ ոք կրնայ ըլլալ։

ԳՐԻԳՈՐ ԶՕՀՐԱՊ

ՔԱՐԻՍԹՈՅԻ ԾՈՑԻՆ ՄԷՋ

(ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿ)

Քարիսթոյի ծո՞ցը․ Աշխարհագրութեան մէջ, ատենօք, մրցանակ առած մտքիս խորը՝ նեղուցներու, ծոցերու, հրուանդաններու շարքին մէջ զոր թութակօրէն խառն ի խուռն գոց կ'ընէ աշխարհագրութեան ամէն խղճամիտ ուսանող՝ այդ անուններուն արտակարգ հնչականութեան շնորհիւ, չեմ գտներ այդ անունը։

Փոթորիկը չորս օրէ ի վեր հալածական կը վարէր զմեզ, հետզհետէ սաստկանալով․ յարատեւ սոսոստում մը՝ ալիքներու կատարէն ի կատար։ Ոտքերուդ տակ անհաստատ ու երերական յատակին այս անդուլ վերելքն ու վայրէջքը՝ ցերեկին կը ջլատէ զքեզ, խռովքինք մը որ նիւթական յոգնութենէ ալ աւելի կը թուլցնէ, կը քրքրէ։ Գիշերն է սակայն որ ստորնայարկի նեղ խցիկներուն մէջ, կալանաւորի մը պէս բանտարկուած, այդ յոգնութիւնը՝ չարավաստակութիւն մը կը դառնայ ու սրտի ճնշումի կը փոխուի։ Լուծքին տախտակամածներուն չարաչուք ճարճատիւնը, որուն կը միանայ ղեկը դարձնող շղթային կռկռոցը, աչքերդ բաց պահել կուտայ խաւարին մէջ, սպասելով մօտ ու հեռու բանի մը զոր չի պիտի ուզես որոշել երբեք եւ որ մտքիդ մէջն է յարաժամ։

Չորրորդ գիշերը՝ սակայն, այդ անորոշ մտածումներն սկսան կամաց կամաց կերպարանք առնուլ, հաստատ ու անողոքելի ճշմարտութեան մը պէս որ կրնայ վայրկեանէ վայրկեան գալ առջիդ տնկուիլ։ Փոթորիկը՝ կաղնիի մը կեղեւին պէս կը խաղցնէ մեր շոգենաւը։ Անկողնին վրայ երկնցած, շոգենաւին հետ կը բարձրանաս, առանց կարենալու հաշուել թէ մինչեւ ո՛ւր․ այդ բարձրութեան վրայ կեցած պահդ՝ ամբողջ դադար մը կը թուի քեզ որ ա՛լ վերսկսում մը չպիտի ունենայ․ ու ահա յանկարծ անկումը կը սկսի, դահավէ՜ժ, անդնդախոր, թաւալական, այն անկումներու պէս զոր երբեմն մարդ կ'ունենայ իր երազներուն մէջ, շնչասպառ սրտհատնումով մը․ անկում մը որ ա՛լ անկանգնելի կը թուի, իր հետ բերելով չես գիտեր ինչ հանգստութիւն մը, զգայարանքներու ամբողջ անբարոյացում մը, վատութիւն մը, դասալքութիւն մը․ ալ վերստին կառչելու չսկսելու, ա՛լ նորէն պատրանքներու եւ յուսախաբութեանց չենթարկուելու ներքին մեղկ գոհունակութիւն մը, գոհունակութիւնն վիրաւոր եղնիկին որ արագ փախչելէ ու որսորդէն ու շուներէն անգամ մը ազատելէ յետոյ՝ գետին կ'իյնայ, գո՛նէ հանգիստ մեռնելու համար։

Մտքին կատարած աշխատութիւնը՝ սոսկալի է այդ պահուն։ Դատողութեան ամբողջ տարրալուծութիւն մը, ու անոր տեղ ցնորական պատկերներ, հեռաւոր ու մոռցուած տեսիլներու վերակենդանացում մը, անուշան ու չնչին իրականութիւններ որոց վերյուշութիւնը՝ ուրիշ ատեն՝ ծիծաղելի պիտի թուէր, ու, երկիւղով մը, ցաւով մը, տիրապետութիւնն անուշ ու գողտրիկ կապերու զոր ընդփոյթ կը վանես ու նորէն կը դառնայ կուգայ, սիրտդ ուռեցնելով խանդաղատանքով մը։ Աչքը՝ անքթիթ, մութին մէջ սեւեռած, մագնիսացած, խենդ անուրջներով կը լեցնէ խաւարը, ու այդ սարսափի տպաւորութեան տակ ընկճած՝ քունն իսկ, որ հուսկ ապա կուգայ իր իրաւունքները ի գործ դնել չարատանջ մտքիդ ու մարմնիդ վրայ, արթնութիւն մըն է նորէն, ուղեղին սպառիչ գործունէութիւնն որ անխափան կը շարունակուի։

* * *

Առտուն երբ կ'ելլեմ, ծանր գլխով, կը տեսնեմ որ շոգենաւը կեցած է։ Վեր կը վազեմ։ Առաջին բանը որ աչքիս կը հանդիպի, ցամաքն է, մօտ, մէկ քանի քարընկէց հեռու։ Ո՞ւր ենք, ինչո՞ւ կեցեր ենք։ Երրորդ նաւապետը կը պտտէր նաւուն կամուրջին վրայ․ ա- [illegible]

— Քարիսթոյի ծոցն ենք, կ'ըսէ։ Ա՛հ, սոսկալի գիշեր մը անցուցինք։

Ու հայհոյութիւն մը կ'արձակէ։

Քարիսթոյի ծո՞ցը, չեմ գիտեր։ Կը հարցնեմ նաւապետին։

— Նէկրոբոնդէ կղզիին ծայրն ենք։

Շրջապատկերը վայրենավայել բան մը ունի։ Ծովածոցը անթերի բոլորակ մը կը ձեւացնէ, կարծես կարկինով գծուած խնամոտ չափագէտի մը ձեռքով։ Լերկ լեռներ են որ չիպչիտակ ծովուն մէջ կ'իջնեն, մոխրագոյն մակերեւոյթով․ քիչ մը անդին տափարակի մը վրայ սեւ կանաչ ծառերու թաւուտներ իրենց մէջ կը պարփակեն մէկ քանի սպիտակ տնակներ։ Վարը, գիւղ մը կը տարածուի, քարուկիր մաքուր շէնքերով։ Ամբողջութեան վրայ, մենաւորութեան քող մը թողուած է․ Ո՛հ, չէ, ցրտացնող բան մը ունի բնութեան այս ամլութիւնը, այս անկարողութիւնը։

Փոթորիկն իր կատաղութեանը ամբողջ լրութեան մէջ է։ Այդ տեղ իսկ, ուր շոգենաւն ապաստանած է, հովը՝ ամեհի ուժգնութեամբ՝ կուգայ պատռել ծովը, ալիքներու երկար ու լայն շերտերով ուր բուրգի մը շեղ մակերեւոյթին պէս կը բարձրանան, քիչ մը վերջը ցածնալով ու աւելի հեռուն նորէն բարձրանալով։ Մութ կանաչութիւն մը տարածուած է ջուրին վրայ, ուր ճերմակ փրփուրները կը գալարին օձակերպիկ։ Շոգենաւը, իր երկու խարիսխներուն կապուած, գերբնական ուժեր կը թափէ՝ ալիքներուն մղումին ներքեւ՝ ազատելու իր կապանքներէն, ու իր անկարող կատաղութեանը մէջ կը հեծէ, կը մռնչէ, ինք իր վրայ կը դառնայ, ասդին անդին, դառադեղի մէջ բանտարկուած առիւծի պէս։ Ծովեզերքը՝ զարնող ու փշրուող կոհակներուն տակ կը ճերմկի․ հովը կը տարուբերէ կոհակներէն յառաջ եկող փրփուրը եւ նորօրինակ օդերեւոյթ մը ի յայտ կը բերէ, — գոլորշիի պէս ջուրին վրայ թռչկոտող կայլակներու ծածկոյթ մը, մառախուղի հանգունատիպ։

Ծովուն բացը, հեռուն, բոլորովին ճերմակ է։ Հո՛ն ա՛լ կատարեալ անիշխանութիւն է, կամ մանաւանդ զահանդական իշխանութիւնն Արհաւիրքին, բնութեան ամէնէն խուլ ու ահեղի ոյժերուն շղթայազերծութիւնն, երկինքին ու երկրին պակուցիչ զուգաւորումը բիրտ ու վեհապանծ։

Սեւ կէտ մը կ'որոշուի միայն, տարտամ ու անորոշ։ Երրորդ Նաւապետը միշտ կը պտըտի այնտեղ, բարձրահասակ ազուոր տղայ մը խարտեաշ, ազնուական կերպարանքով։ Մարսիլիացի մեծահարուստ նաւայարդարի մը որդին է, ատենօք Դամբլիէռի սրճարաններուն ամէնէն փայլուն ու առատաձեռն կենցաղասէրներէն մին, զոր կարգի բերելու համար՝ հայրն ուրիշ միջոց գտած չէ բայց եթէ երրորդ նաւապետի զգաստացուցիչ պաշտօն մը յանձնել իրեն։ Նաւային բարձրագոյն վարժարանէ մը ելած է, ու առաջին Նաւապետին դաս տալու չափ գիտէ բոլոր ծովային գիտութիւնները։

—Ի՞նչ է հորիզոնին վրայ սա սեւ կէտը։

—Օ՜հ, խեղճ առագաստանաւ մը։ Գիշերուընէ ի վեր կը մաքառի ալիքներուն դէմ, ծովածոցը մտնելու համար։ Չի պիտի յաջողի։

Ու երիտասարդ գիտունի մը պարծենկոտութեամբ կը բացատրէ ինծի հովին ուղղութիւնը, առագաստներուն վրայ յառաջ բերելիք ազդեցութիւնը, չափագիտական մանաւոր բառերով։ Միտքս ուրիշ տեղ է սակայն, խեղճ առագաստանաւին վրայ։ Քսան եւ չորս ժամէ ի վե՛ր․ ի՜նչ տանջանք, անձրեւին տակ, հովին դիմաց, չուաններու պլլուած, գերմարդկային ճիգերով աշխատիլ, այնչափ մօտ ըլլալ փրկութեան նաւահանգստին ու չի կրնալ հոն համնիլ, ու վտանգն իր դէմն ունենալ, վերահաս, անխուսափելի։ Ու, անխորհրդաբար, կը հարցնեմ նաւապետին․

— Կարելի չէ՞ օգնութեան համնիլ իրեն, եթէ վտանգի մէջ ըլլայ։

— Օ՜հ, ասանկ աանն, ամէն մարդ իր գլխուն ճարը կը նայի։

* * *

Նախաճաշին, սեղանին վրայ, գիշերուան փոթորիկն է խօսակցութեան միակ նիւթը։ Սեղանակիցներս ամէնքն ալ ֆրանսացիներ են։ Եբէռնէն ծերունի էրիկ-կնիկ մը իրենց թոռան հետ։ Իրենց աղջիկն ամուսնացուցած երիտասարդի մը որ ի Քութայիս, Օլտէնպուրկի դքսին կալուածներուն մէջ գիննչինութեամբ կը պարապի, եւ անոր մօտ կ'երթան իրենց վերջին օրերուն հանգիստը վայելելու։ Ծերունին հացագործ եղած է, ու առտու իրիկուն ուրիշ նիւթ չու[illegible] գամատիլ․ երբոր ինք Եբէռնէ էր... կերա՞ծ էք ճերմակ պզտիկ հացերը...։ Կինը՝ իր շրթանցը վրայ ունի միշտ Եբէռնէի համբաւաւոր շամպանեայի գործարանատէրին, Պ. Մէրսիէի անունը։ Պ. Մէրսիէի նկուղներուն մէջ տակառները այսչափ են... շիշերը այսչափ... ու ամէն խօսքին վերջը, յանկերգի մը պէս, ah! oui, ah! oui, իր թմթռկած դէմքին գծերը ա՛լ աւելի կը ճմրթկէ։

Սեղանին իշխանուհին է բարիզցի կին մը, սեւեր հագած, տարիէ մը ի վեր այրի, միջահասակ սիրուն վառվռուն կին մը՝ ածուխի պէս փայլուն աչքերով։ Բարիզէն Պոլիս կուգայ իր երկու պզտիկ աղջիկներուն հետ․ ամուսինը առած իր հետ տարած է՝ գերեզմանին մէջ՝ իր նիւթական բոլոր կարողութիւնը, եւ խեղճ այրին կուգայ Պոլիս իր մէկ ունեւոր ազգականին մօտ։ Իր երկու պզտիկ աղջիկները մէկ մէկ հրեշտակ պիտի անուանէի, եթէ հրեշտակի վրայ որոշ գաղափար ունենայի։ Առջի օրերը ծովախտէն հիւանդ, հետզհետէ վարժուելով ծովուն տանջանքին, հիմակ բոլորովին իրենքզիրենք գտած են այս յարաբերական հանգստութեան մէջ, ու թռչուններու պէս կը ճռուողեն, խաղալով, ցատքելով, պոռալով, երգելով Բարիզի երգեր որք դեռ առջի շաբթուն ականջներս կը լեցնէին պուլվարներուն վրայ եւ սրճարաններուն մէջ։ Պզտիկը մանաւանդ, սատանիկի մը հրապոյրով, դուլ ու դադրում չունի։ Ի Բարիզ նուէր ստացած է գունաւոր պատկերներու գիրք մը ուր Առլըքէնի, Բոլիշինէլի, Բըզի Բուսէի, Սանտրիյեոնի միամիտ ու այլանդակ պատմութիւններ կան, անառակ տղաքները դողդող եւ ուտող Մարդակերներու, չարաճճի աղջիկները փախցնող Զար Ոգիներու հէքեաթներ։ Առաւօտէն մինչեւ իրիկուն երգ մը ունի միշտ բերանը, երգը Սիրուն Թմբկահարին որ իշխանի մը աղջիկը կ'ուզէ կնութեան ու կը մերժուի։ Գիրքը առջեւը դրած, հարիւրերորդ անգամին ըլլալով կ'եղանակէ այդ երգը, որ դեռ մինչեւ այսօր շրթունքներուս տակ կուգայ երբեմն։

Ուրիշ շոգենաւներ հետզհետէ կուգան մեզ պէս ապաստանիլ ծովախորշին մէջ։ Ամէն անգամ որ պզտիկներն իրենց սուր աչքերով հորիզոնին վրայ կը տեսնեն նաւ մը որ դէպի մեզ կուգայ, կը վազեն մեզ իմացնել, ուրախութեան ծափերով։ Մինչեւ իրիկուն վեց եօթը շոգենաւ կը համնին, անձրեւէ բռնուած մարդերու պէս որք պատշգամի մը տակ կ'ապաստանին՝ սպասելով ամպրոպին անցնելուն։ Հեզ առագաստանաւը միայն հորիզոնին վրայ միշտ միեւնոյն տեղն է, մահուան ու կեանքի միջեւ տարուբեր։

* * *

Գիշերը եկած է դուրսի համայնապատկերին տալ իր անհրաժեշտ շրջանակը․ խաւարը։ Ծոցին խորը պզտիկ լոյսեր գիւղին տեղը կ'որոշեն, մինչ միւս շոգենաւներուն կարմիր ու կանաչ լոյսերը երկինքէն կախուած լապտերներու ազդեցութիւնը կը թողուն վրաս։ Հովը ու անձրեւը իրենց սաստկութեան գագաթնակէտին հասած են ալ դուրսը։ Սեղանատան մէջ փակուած ենք ու կը խօսակցինք։ Ձեղունէն կախուած լամպարը օրրոցի մը պէս կը տատանի, դիմացի հայելիներուն մէջ յանհունս կրկնապատկելով իր ցոլքին դողդոջումները։ Այն իրիկունը երկրորդ Նաւապետը եկած է մեզ հետ ընթրելու։ Նիհար բարեձեւ երիտասարդ մըն է, անուշ աչքերով, բարձրահասակ։ Սիրահարի մը դէմքն ունի․ իրօք նշանուած է ի Մարսիլիա։

Սեղանին կը նախագահէ, Բարիզուհին աջ կողմը։ Զուարթ ու հաճելի ընթրիք մը, առատ գինիներով, որ սիրուն այրին այտերը կը կարմրցնէ։ «Ֆին շամբանեը» կուգայ աւելցնել հեշտ թմրութիւնը որով համակուած ենք ամէնքս, թմրութիւնը դուրսի փոթորկին, ներսի տաքութեան եւ ըմպելիներուն։ Նաւապետը Մարսիլիացիի մը զուարճաբանութիւններով ծիծաղը անպակաս կ'ընէ սեղանին վրայէն։ Ու փոթորկին ունենալիք անհեթեթ հետեւութեանցը վրայ կը խօսի․ ո՞վ գիտէ, թերեւս ստիպուած պիտի ըլլանք օրերով ու շաբաթներով այնտեղ մնալու․ ծովեզերքի բնակիչներէն ալ վախնալու է, ամբողջ ծովահէններ են այդ կողմի մարդիկը, որք յարմար առթի կը սպասեն միշտ իրենց հին արհեստն ի գործ դնելու․ ու ամէն անգամուն, Բարիզուհին երկիւղի ու սարսափի ճիչեր կ'արձակէ, ընդոստ շարժումներով։ Օ՜հ, շատ լաւ գիտեմ, իր աչքերուն մէջ երկիւղի հետքն անգամ չի կայ․ բայց ի՜նչ սիրուն, ի՜նչ կանացի է վախկոտ երեւնալ, զօրաւոր թեւի մը, ուժեղ պաշտպանութեան մը ներքեւ մտնելու [illegible]։

Նաւապետն հիմա կը պատմէ մեզ իր յիշատակներէն հատուածներ, իր Ափրիկէի ուղեւորութեանց նկարագրութիւնը, հրատապ երկիրներու մէջ, աւազուտ դաշտերու մէջէ։ Սենեկալի վատառողջ գետաբերանները, Կամպոնի տօչորող երկինքը, Մարոքի սպիտակահանդերձ արաբները, անկոխ ու անլոյս անտառները, Ափրիկեան խորհրդաւոր երկրին բոլոր հետաքրքրական կողմերը՝ մեր աչքերուն առջեւէն կ'անցնին որպէս մոգական լապտերի մը մէջէ։

Բարիզուհին կը դիտեմ, կարմրած, ոգեւորուած։ Ըմպելիները զրգռած են իր ջիղերը, չորս օրուան անդուլ փոթորիկէն արդէն իսկ անհանդարտ։ Նաւապետին շրթունքէն կախուած, մտիկ կ'ընէ անոր խօսքերուն։ Երիտասարդն անցած է հիմա սեւամորթներու բարքերուն նկարագրութեանը․ խեղճ ու կրակ կեանք մը, ոչինչով սնանելով, բոլորովին մերկ, այրերն ու կիներն,

—Ա՜հ, կը հառաչէ այդ պահուն այրին, նորէ՛ն, նորէ՛ն երջանիկ են։

ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆ

ՑԵԽԻ ՄԷՋ ՄԱՐԳԱՐԻՏ

Ոտքը բոպիկ, հաշմանդամ,
Բըզիկ բըզիկ հագուստով,
Պատանի մը շատ անգամ
Կը հանդիպիմ տանըս քով։
— Ողորմեցէք, կը պոռայ,
Վարձատրէ ձեզ Թող Աստուած.—
Գութը սուղ է ի Բերա,
Ցուրտէն շատեր են մեռած։
Թէեւ աղքատ բայց կարծեմ
Խելք մը ունի չափաւոր,
Ներեցէք ինձ ձեզ պատմեմ
Ինչ որ տեսայ անցեալ օր։
Օրիորդ մը խիստ սիրուն
Մուշտակներու փաթթուած
Քովէն անցաւ, այն պահուն
Լսեց անոր կոծ ու լաց․
Ձեռնոցապատ Թաթիկով
Ստակ տուաւ աղքատին,
Հարցուց անոր ժպտելով
— Արդեօք ո՛րքան կը մրսիս —
— Երբ դուք, ըսաւ գլխիկոր,
Ինձ նայելով ժպտեցաք,
Այն վայրկեանէն կ'երդնում որ
Ալ ցուրտ չի կայ, կըզգամ տաք։

Ց. ԱԼՓԻԱՐ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԿՐՕՆԱԿԱՆԸ

ՍՈՒՐԲ ՕՐ — ԿԻՐԱԿԻ

Ի սկզբանէ անտի մարդկային ազգի մէջ աւանդութիւն է եղած, ինչպէս կը հաստատեն Հին ու Նոր ամէն կարգի պատմագիրք, շաբթուան օրերէն մին սուրբ պահել, այսինքն ամէն աշխատութենէ և գործէ դադրելով՝ հանգչել։ Հրեայք, որք ի հնումն միակ աստուածապաշտ ժողովուրդն էին, այդ օրը կը կոչէին շաբաթ, այսինքն է օր հանգստեան։ Աստուածաշունչ գիրք բացայայտապէս կը պատուիրեն սոյն օրը սուրբ պահել, և որպէս զի ժողովուրդն ըմբռնէ սոյն օրուան նշանակութիւնը և գերագոյն նպատակը, կը յաւելուն․ «Զի ի նմին աւուր հանգեաւ Տէր ի գործոց իւրոց»։ Վեցօրեայ արարչագործութենէն յետոյ Աստուած կը հանգչի, և ի յիշատակ իր այս հանգստեան՝ կը հրամայէ ժողովրդին նոյն եօթներորդ օրը սուրբ պահել։ Տասնաբանեայ օրէնքի պատուէրներէն մին ալ այս էր․ «Յիշեա սրբել զօր Շաբաթու»։ Այլ Մովսէս որ այս պատուէրը ժողովրդին կ'աւանդէր, սոսկալի պատիժ նաեւ կը սպառնար ամէն անոնց, որք պիտի ժըպըրհէին արհամարհել և պղծել Շաբաթը։

Ինչո՞ւ Սուրբ Գիրք այսքան կը ծանրանայ և կը պնդէ ի պահպանութիւն Շաբաթու. -- Նախ՝ որ այս պատուէր աստուածադիր էր, զայն արհամարհելն՝ անարգել էր Աստուծոյ պատիւն ու փառքը։ Երկրորդ՝ սոյն պատուէրն առ մարդիկ՝ յոյժ բարենպաստ էր, վասնզի այդ օրուան մէջ մարդիկ պիտի վայելէին հանգստեան հաճոյքն ի շնորհս Աստուծոյ, և թէ բարեգործութիւնն որ մխիթարութիւն է մարդկային ամէն դասակարգի, այդ օրուան մէջ [illegible] և բարերարելոց՝ առ հասարակ ամէնուն պիտի ազդէր գթոյ և սիրոյ անհուն քաղցրութիւնը։

Այլ ո՛րքան մեծ էր Հրէից մէջ Շաբաթու նշանակութիւնն, այնքան ծայրայեղ իմաստակութիւնք հետըզհետէ լիրաբու յաջորդեցին ի նախատինս սրբութեան Շաբաթու, մինչ զի խնդիր իսկ եղաւ, ծիծաղաշա՛րժ խնդիր, թէ հաւու մը Շաբաթ օրն ածած հաւկիթն ուտել պէ՞տք է թէ ոչ։ Հրեայք այսօրինակ իմաստակութիւններէ առաջնորդուած՝ կը դադրէին իսկ բարեգործութիւններէ, մինչդեռ Քրիստոս Հրէից այդ ծայրայեղ շաբաթապահութիւնը պախարակելով և նոյն իսկ Շաբաթ օրուան ամէն բարեգործութիւնն աստուածահաճոյ քարոզելով, կը յեղաշրջէր Շաբաթ օրուան պահպանութեան սխալ կերպը, յաւելլով թէ “Շաբաթ վասն մարդոյ եղեւ և ոչ մարդ վասն շաբաթու”։

Քրիստոնեայք շաբաթը կիրակիի փոխեցին, ի յիշատակ և ի փառս Յարութեան Քրիստոսի։ Առաքելական կանոնք կը յաւելու միանգամայն և կը յիշատակէ վերնատան մէջ Հոգւոյն Սրբոյ գալուստն Առաքեալներուն վրայ, որ կատարեցաւ նոյն օրն այսինքն շաբթուան առաջին օրն, որ է կիրակի։ Թէեւ եղան աղանդաւորներ, որոց մնացորդներէն տակաւին կան, որք թէեւ քրիստոնեայ՝ այլ հրէամիտ լինելով՝ մինչեւ ցայսօր կը դաւանին թէ սուրբ օրն է հրէական Շաբաթն ու ոչ Քրիստոնէական Միաշաբաթն։

Բոլոր Քրիստոնեայք կիրակի օրն Աստուծոյ նուիրուած օր կը կոչեն, և հաւասարապէս կը տօնեն նոյն օրը Քրիստոսի յարութեան յիշատակը․ միայն թէ Հայաստանեայց եկեղեցին կիրակի օրուան նուիրականութիւնն աւելի բարձր ըմբռնելով, նոյն օրը ո և է սուրբի տօն չկատարեր, մինչդեռ միւս բոլոր Քրիստոնեայ եկեղեցիք, բացի Բողոքական հատուածէն․ որք սուրբերու համար բնաւ տօն չունին, կը կատարեն միանգամայն սուրբի տօն և յիշատակութիւն։

Հայաստանեայց եկեղեցին նաեւ կիրակի օրն ամուսնական խորհուրդ, այսինքն պսակադրութիւն, չկատարեր, սա բարձրագոյն բարոյական նպատակով թէ սոյն օրն Աստուծոյ նուիրուած օր ըլլալով, պէտք չկայ սոյն հոգեւոր ուրախութեան օրուան մէջ ուրիշ ուրախութիւն խառնել։

Այսօր Բարեկենդան է Առաջաւորաց, և ոչ Սուրբ Սարգսի, ինչպէս կը կարծեն տգէտք ոմանք, զի Հայոց եկեղեցին սուրբերու անունով պահք չունի։ Առաջաւորի պահք կը կոչուի, վասն զի այս եօթնեկին մէջ Հայք առաջին անգամ ապաշխարութեան պատրաստուելով մկրտուեցան Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ձեռքով։

ԿՐՕՆԱՒՈՐ

ԺԻՒԼ ՍԻՄՈՆԻ ՕՐԱԳՐԷՆ

Կարծես թէ մարդիկ աւելի կեանքի հաճոյից յարեալ են քան նոյն իսկ կեանքերնուն։ Հաւատալու բան չէ․ Ովրատիոս եւ Լաֆոնդէն չէին հաւատար այս բանիս, այնպէս որ սովորական եղած է չհաւատալը։ Սակայն, ամէն օր կը տեսնենք մարդիկ որ աւելի առողջապահիկ արհեստով մը զբաղելու կարող են, այնպիսի արհեստ մը որ հազիւ զիրենք սնուցանէ, եւ որք կը նախընտրեն իրենց առողջութեան յոյժ վնասաբեր բայց յոյժ շահաւոր արհեստ մը ունենալ։ Բարձր դասու կանայք, որք յետին ծայր կը սեղմեն իրենց մարմինը, որք ամբողջ երեկոյթներնին մորթի մէջ կ'անցընեն, ինչպէս կ'ընեն այժմ, եւ որք գիշերնին ցերեկ կ'ընեն, յայտնի կերպիւ գիտեն թէ կամովին կը կարճեցնեն կեանքերնին։ Չեմ խօսիր գինեմոլներու մասին որք մտածելու անկարող անբաններ են, բայց չկայ գրեթէ մարդ որ իր կենաց սովորական ընթացքին մէջ չը զոհէ ապահովութիւնը հաճոյքի։ Զարմանալի բան է․ բայց այսպէս է։

Այսպէս է նաեւ քաղաքաց համար ալ։ Օրինակի համար Լոյս-Քաղաքը։ Փարիզի ամենայետին մտածութեան առարկան է իր բնակիչներուն առողջութիւնը։ Ապացուցանելը դիւրին է։

Եթէ կան երկու ճշմարտութիւնք որք վերջնականապէս սաւտուած են արդի գիտութեան շնորհիւ, առաջինն է թէ՝ ջուրն է հիւանդութեանց գլխաւոր միջնորդը եւ մանաւանդ Բէֆօի եւ թէ գործածուած զգեստներն են կեղծամաշկութեան եւ հիւծախտի գլխաւոր միջնորդները։ Միայն 1890ին Սէնի գաւառապետը մը օգտակար միջոցներ ձեռք առաւ հականեխական գրութիւնը դիւրացնելու համար․ չեմ ըսեր պարտաւորիչ ընելու զայն, որովհետեւ չունէր այդ իրաւունքը։ Խմելու ջուրին գալով, Փարիզ միշտ ապագային համար կը խոստանայ մեզ զայն։ «Կ'աշխատին կոր, աղէկ ջուր պիտի ունենաք, բարեկամներս.— Որչա՞փ ժամանակէն.— Տասը տարիէն եւ կամ աւելի առաջ․ արդէն իբրեւ նախաբան մերթ ընդ մերթ քիչ մը Տիւիսի քիչ մ'ալ Վաննի ջուր կը տրուի կոր ձեզ։»

Ասոնցմէ զատ, յունուարի սկիզբը մեզ ծանուցին թէ խողովակ մը կոտրած ըլլալուն պատճառաւ, երեք աւուր համար, աղէկ ջուրէ զրկուելով Սէնի ջուր պիտի խմէինք։ Դուք ալ ինծի հետ չէ՞ք գտներ թէ սոյն ազդարարութիւնը բաւական բացորոշ չէ եւ թէ պէտք էր ըսել․ «Բէֆօյով եւ հիւծախտով պիտի յագենաք ամսոյս 10էն առաւօտէն մինչեւ 13ը»․ իսկ ես պիտի փափաքէի նաեւ որ բոլոր եկեղեցիներու զանգակները հնչուէին, երբ Տիւիսի ջուրը վերստին տրուէր մեզ։ Բայց ո՛չ, այս բանս փոքր կարեւորութիւն մ'ունի մեր երկրաչափներու աչքին։ Թեթեւ կերպով մը․ «Երեք օրուան համար» կ'ըսեն մեզ։ Ութ օր է որ ջուր խմած չունիմ։

Փարիզցին կ'ըսէ Փարիզի (այն Փարիզին որ ապրիլ կ'ուզէ)․ «Այնքան հարուստ ես, մէկ քանի միլիոն ծախսէ եւ մեծաւոր առուակ մը ներս առ»․ եւ Փարիզ կը պատասխանէ․ «Սպասեցէք մինչեւ որ Ռէօմիւռ փողոցն աւարտեմ, եւ նոյնպէս ուղղեմ երեսուն ուրիշ փողոցներ որոց ցուցակն անհատնիկ, անկէ վերջ ձեր տրամադրութեան ներքեւ կը լինիմ եւ ձեր խմելու ջուրերը կը կարենամ հոգալ։»

Պերլին եւ Լոնտոն այսքան ապուշ չեն։ Միայն Անգլիոյ մասին խօսելով, 1871ին կը հաստատէ Լօքըլ Կօվըրնմընթ Պօրտ կոչուած, հասարակաց առողջապահութեան եւ օգնութեան վարչութիւնը։ Հասարակաց առողջութեան վարչութիւնը անմիջապէս օրէնք մը կը պատրաստէ հասարակաց առողջապահութեան վրայ, Բըպլիք Հէլթհ Աքթ. Խորհրդարանը կը քուէարկէ զայն 1871ին։ Անմիջապէս մահացուցակը ահագին համեմատութեամբ կը նուազի։

Մահերու տարեկան տոկոսն եղած էր 1861-1870 տասնամեակին համար հազար բնակչի 22.52ը։ 1880-1889ի տասնամեակին համար յորում առողջապահական օրինաց ազդեցութիւնը կ'սկսէր զգացուիլ, տոկոսն իջաւ 19.08ի։ 1887ին՝ 18.8էր․ 1888ին 17.08 եւ 1889ին 17.09։ Մտքերնուդ մէջ արձանագրեցէք այս թիւերը․ 17.09 փոխանակ 22.52ի։ Այս արդիւնքին համնելու համար բաւական եղած էր ջուր գնել եւ հականեխական գրութիւնը պարտաւորիչ ընել։

Պ. Պռուարտէլ քննութենէ վերջ կը յայտարարէ թէ եթէ մենք ալ նոյն բանը ընենք 130,000 հոգի կ'ազատենք մէկ տարուան մէջ։

Իսկ ես աւելի կոչտաբար կ'ըսեմ միեւնոյն կարծիքն յայտնելով՝ թէ մեր վարանումներով եւ ծանրաշարժութեամբ 130,000 մարդասպանութիւն կը գործենք մէկ տարուան մէջ։

Ահա ինչո՛ւ կը խրատեմ ձեզ մէկ կողմ դնել ամէն անձնասիրական զգացում, անմիջապէս հետեւիլ մեր դրացիներու օրինակին եւ հաստատապէս հրաժարիլ Բէֆօյէն եւ հիւծախտէն։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ

Սթանտըրտ կը հաւաստէ թէ երբ անգլիական խորհրդարանը բացուի, Սոլզպէրի պիտի առաջարկէ օրէնքի ծրագիր մը որով Իռլանտայի ալ պիտի տրուի տեղական կառավարութիւն, ինչպէս արդէն ունին Անգլիա եւ Սկովտիա։ Թէեւ այս զիջողութիւն շատ չնչին բան մըն է բայց կ'երեւի թէ այսքանն ալ չպիտի տրուի Իռլանտայի։

Անգլիոյ Երեսփոխանական ժողովը կը գումարուի վերջին անգամ ըլլալով, եւ [illegible] զբաղելու։ Կառավարութիւնը կը փափագի որ խորհրդարանը քուէարկէ նախ եւ առաջ հողային բարենորոգումներու օրէնքը, որով գիւղացի երկրագործ ժողովուրդն յարի պահպանողական կուսակցութեան, եւ նոր ընտրութեանց պահուն իր քուէն տայ այդ կուսակցութեան։ Բնական է ուրեմն որ կառավարութիւնը նախ այդ հողային օրէնքը քուէարկել տայ։ Իսկ Իռլանտայի վերաբերեալ օրէնքը պիտի ներկայացուի այնպիսի պահու մը ուր այլ եւս ժամանակ չպիտի մնայ անով զբաղելու։

Սոլզպէրի այսպիսի վարպետութիւն մը կ'ընէ երկու նպատակով։ Նախ գիտէ թէ պահպանողական կուսակցութիւնը իր մէջ համաձայն չէ կատարելապէս Իռլանտայի խնդրին առթիւ, ուստի եթէ օրէնքի ծրագիրը կանուխէն վիճաբանութեան ներկայացուի այն ատեն ակներեւ պիտի ըլլայ պահպանողական կուսակցութեան երկպառակութիւնն, ինչ որ շատ անխորժելի բան մը չէ պահպանողականներու պետին, մանաւանդ նոր ընտրութեանց պահուն։

Բայց միւս կողմէ Սոլզպէրի կ'ուզէ որ նոր ընտրութեանց պահուն Իռլանտայի համար նպաստաւոր գոհացում մը տայ անոնց որք կ'ուզեն Իռլանտայի հետ հաշտութիւն մը։ Արդ յայտնի է որ տեղական կառավարութիւն մը տալը Իռլանտայի, ինչպէս ունին Սկովտիա եւ Անգլիա, վերջին զիջողութիւնն է զոր պահպանողական կուսակցութիւնը կ'ուզէ ընել Իռլանտայի։ Արդ եթէ այս անգամ քուէարկուի այս օրէնք, Սոլզպէրի ինչ նոր խոստում պիտի կրնայ տալ նոր ընտրութեանց պահուն։ Ոչինչ։

Պահպանողական կառավարութեան այս վարպետութիւնը այնքան վրան բաց բան մըն է որ աւելի վնաս պիտի հասցնէ անոր քան թէ օգուտ բերէ։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Շանկայէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ շատ գէշ լուրեր կը համնին զանազան կողմերէ, ուր մեծ թշնամութիւն ցոյց կը տրուի քրիստոնէից եւ ընդհանրապէս օտարազգիներու դէմ։

ԻՏԱԼԻԱ

Հռոմի մէջ անգործ մնացած բանուորներու խնդիրն օրուան հարց մը կրնայ համարուիլ։ Մինչ կը գտնուին պարապ մնացած քանի մը հազար գործաւորներ որք կը հաւաքուին եւ կառավարութենէն կը պահանջէին աշխատութիւն եւ հաց։ Վերջին անգամ յոյս տրուեցաւ ասոնց թէ պիտի գործածուին մեծ զարմանարանի մը եւ դատական նախարարութեան պաշտօնարանի մը կառուցման մէջ։ Այդ կառուցումները պիտի սկսէին եւրոպական փետրուար 1 ին։ Այն օրն հինգ հարիւր գործաւորներ ներկայացան այդ կառուցման վայրերը բայց պատասխան առին թէ անկարելի էր իրենց գործ տալ։ Այս պատասխանին վրայ գործաւորները խռմբովին դիմեցին դէպի Ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատունը, ուր իրենց ըսուեցաւ թէ իրենց մէջէն ընտրեն մասնաժողով մը։ Սակայն գործաւորք հասկնալով թէ այսպիսի ընտրութիւն մըն ալ անօգուտ է, ուրիշ տեղեր ալ ուզեցին դիմել, բայց ոստիկան զինուորները զիրենք ետ մղեցին։ Ամբողջ օրը պտըտեցան քաղքին մէջ, պարզելով իրենց թշուառութեան տեսարանը ամէն ուրեք։

“ՀԱՅՐԵՆԻՔ„Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

ԿԻՐԱԿԻ

1892 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 26. ՓԵՏՐՈՒԱՐ 7 (Ն. Տ.)

Թուական Հայոց. — 4383, Արաց ԺԹ.
Տամարական Թուական. — ՌՅԽ.
Թուական Հիճրէթի. — 1309. Րէճէպ 9 (օր Լուսնի).
Գասըմ. — 93

ԿՐՕՆԱԿԱՆ. — ԱՋ. Բ. զկնի ծննդ. Օրհն. ձայնէն յար. Հըց. յար. գծ. է. փառաւորեալ. Մեծ. գծ. Բլրախացիք Աստուածածին վեր օրհնեալդ. Հր. ած. և. ա. Սոսկալի տեսիլ ցվերջն. Բարեկենդան պահոց Առաջաւորաց.

ՊԱՏՄԱԿԱՆ. — 1817. Մեծ հրդեհ ի Գումգաբու, ուր այրեցաւ ամբողջ Հայոց թաղը.

ՄԵՏԵՕՐԱԲԱՆԱԿԱՆ

Ծագումն արեւու	(Ը. Ե.)	7, 8
Մուտն արեւու	»	5,21
Ծագումն լուսնի	» (Առ.)	11,09
Մուտն լուսնի	» »	1 34
Միջօրեայ Եւրոպացւոց		12,14
Միջօրեայ Տաճկաց		06,32

Ծանրաչափ (ծովի մակերեւէն)	755,8
Ջերմաչափ	4,08
Խոնաւութիւն %	93—

Հովին ուղղութիւնը — Հիւսիսային՝ մեղմ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀԱՅԵՐԸ

Երուսաղէմի միաբաններէն Տ. Գէորգ վարդապետ Երէցեան, որ ժամանակէ մը ի վեր Արեւելեան Ռումէլիի, Պուլկարիոյ և Ռումանիոյ Հայոց առժամեայ առաջնորդի պաշտօնը կը վարէր, Խառն ժողովին որոշմամբ միայն կերպով հաստատուած է այդ պաշտօնին մէջ։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սամաթիայէն մեզ կը գրեն թէ “Աղքատախնամ Ընկերութիւնը„, որ թաղին աղքատներուն դեղ կը մատակարարէ և ի հարկին սնունդ, այս անգամ ալ ածուխ բաշխեր է թաղին կարօտ բազմաթիւ ընտանիքներուն։

Նամակագիրը խորին շնորհակալութիւն կը յայտնէ Աղքատախնամ Ընկերութեան. մենք ալ իրեն հետ կը յուսանք թէ այս ընկերութիւն հետզհետէ աւելի աջակցութիւն գտնելով, աւելի ընդարձակ սահմանի մէջ պիտի գործադրէ իր մարդասիրական նպատակը։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ի նպաստ Գալֆայեան Որբանոցին, Տիկնանց յանձնախումբ մը որուն անդամներն են Տիրուհի Ս. Կիւլպէնկեան, Սրբուհի Գ. Ֆնտքլեան, Էլիզա Տէր-Յարութիւնեան եւ Գայեանէ Մ. Ասլանեան, նուագահանդէս մը կազմակերպած է որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ փետրուար 9 ին կիրակի ցերեկ, Բերայի Արուեստանոցի մեծ Սրահին մէջ։

Աւասիկ նուագահանդէսին յայտագիրը.

ՄԱՍՆ Ա.

1. Ա.-Հ. Ֆուլանի, Համիտիէ քայլերգ, յօրինեալ երկու դաշնակի համար։ Գ. Հ. Ֆուլանի։

Բ.- Ժ. Բիզէս, Վառիասիօն պոլկանոյ. Գ. Ժ. Հէկէլ։

2. Է. Ջէրվանդէզ, Ֆանդէզի, յօրինեալ քնարի համար։ Օր. Է. Ջէրվանդէզ։

3. Ա.- Ժ. Ռաֆ։ Մեծ Դարանդել Պըռավուրա։ Գ. Ժ. Հէկէլ։

Բ. - Շօբէն, Էդիւտ Լա Մինէօռ։ Գ. Հ. Ֆուլանի։

ՄԱՍՆ Բ.

4. Է. Օպէրզիւռ, Երկնուագ յօրինեալ դաշնակի եւ քնարի համար Վէյպէռի օպէռային վրայ։ Օր. Է. Ջէրվանդէզ եւ Գ. Հ. Ֆուլանի։

5. Ա. - Հ. Ֆուլանի, Չրդ. Սֆէրգօ Կավօթի։ Գ. Հ. Ֆուլանի։

Բ. - Ժ. Հէկէլ, Ֆիլէօզ յօրինեալ 2 դաշնակի համար։ Գ. Ժ. Հէկէլ։

6. Ֆ. Լէյդ, Լա Դամբանելլայ։ Գ. Ժ. Հէկէլ։

Էդիւտ ա՛ւ. գոնսէր։ Գ. Հ. Ֆուլանի։

ՄԱՍԻՍ հրապարակ ելաւ հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Ալէքսէն մոքէնդարանը ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ
Հոնկ (Քերթուած) ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
Պետրոս Ադամեան (Գրական ուսումնասիրութիւն) ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ
Ցուր (Ջրհանի մը պատմութիւնը) ՏԻԳՐԱՆ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ
Ծանօթ դէմքեր. Բիւզանդ Քէչեան ԳՐԻԳՈՐ ԶՕՀՐԱՊ
Մեր Յոբելեանին վրայ ՄՈԼՈՐԱԿ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Բարիզի հրապարակին վրայ հինգշաբթի օրուան անկումը կը վերագրուի երեք պարագայներու. 1. Թրէզօրին անպայման ժամանակաւ յետաձգումը։ Այդ սէնտիքան իր դրամագլուխն և իր գործունէութիւնը պիտի նուիրէր օսմ. արժէթուղթերը պաշտպանելու և բռնելու։ Ասոր հետեւութիւնն այն եղաւ որ օսմանեան շատ մը արժէթուղթեր բռնուեցան հրապարակին վրայ։ 2. Պանքը Բարիզի արկղապետին փախուստը, որ սնտուկին մէջ բաց մը կը թողու, և պորսային մէջ ալ ծանրաբեռն վիճակ մը ունէր, որ չէր կարգադրուած։ Արկղակալը Բանքոա Դ'Էսքոնդի միջոցաւ գնած էր 10,000 բաժնէտոմս Պանք Օթօմանի, Ռըքօով, բայց որովհետեւ Բանքոա Դ'Էսքոնդ չուզեց վերանորոգել Ռըքօն ու պահել թուղթերը ժամանակի մը համար եւս, հարկ եղաւ ծախել այդ թուղթերն և հաշիւը փակել։ 3. Պէրութ-Դամասկոս-Հօրանի բաժնէթուղթերու ստորագրութեան բաղդատաբար անյաջողութիւնը։ Հիմա կ'ըսուի թէ միայն 45,000 բաժնէթուղթ ստորագրուեր է, և 75,000 մացեր են չստորագրուած։

Այս երեք պարագայները միանալով առաջ բերած են օսմանեան թուղթերու անկումը։ Սակայն աւելի խելահասները կը մտածեն թէ այս պարագայները բնաւ յարաբերութիւն չունին օսմանեան թուղթերու ներքին արժէքին հետ։ Արդէն այդ թուղթերն սկսած են փոքր ինչ վրայ գնել, ինչպէս որ ցոյց կուտան հինգշաբթի երեկուն պուլվարին վրայի գոցուած գիները, բաղդատելով ուրբաթ օրուան պաշտօնական գիներուն հետ.

	Պուլվար	Պորսա
Ռանթ Ֆրանսէզ	95,42 ½	95,55
Սէրի Դ	18,45	18,50
Երկաթուղիք	69,75	71,25
Բոխուիթէ	417,50	420
Պանք Օթօման	532,50	536,25

Ինչպէս կը տեսնուի բարելաւութեան սկզբնաւորութիւն մը կայ որմէ բաժին չկայ մաքսաթուղթերուն որք 1 % կորսեցին։

Ֆրանսական պանքայներն ալ մասամբ վրայ դրին. Բրէտի ֆօնսիէն վրայ դրած է 10 ֆրանք և Պանքը Բարիզին 12 ½ ֆրանք։ Յունական թուղթերը նորէն աղէկ մը իներ են։ Առջի օրը 342 ½ էն 340 ֆրանք էին, իսկ ուրբաթ օրուան հեռագիրները ցոյց կուտան 332 ½ և 330 ֆրանք։

Մինչ Բարիզի հրապարակը կը տառապէր այս անկումի գործերովն անդին Պերլին հանդարտ կը մնայ, կայուն վիճակի մէջ։ Թէպէտեւ ուրբաթ օրուան պորսայի հեռագիրները, որք երեկ հասան կ'ըսեն թէ 1888ի փոխառութիւնը ½ միութիւն կորսնցուցած է, և ռէժիին թուղթերն ալ 180 էն ինկած են 175,70։ Իսկ Երկաթուղինները բարձրացեր են 69,70 էն 72,20ի։

Վերջին հեռագիր մը որ կը հասնի Լոնտոնէ և Բարիզի Պուլվարէն, ցոյց կուտամ թէ բացի սեռի Դ. էն որ կը փակէ հինգշաբթի աւուր գինով, միւս թուղթերը նորէն աւելի վար են, ինչպէս նաեւ Պանք Օթօմանի թուղթերը։ Յունականները 2 միութիւն նորէն կը կորսնցնեն։

Պուլվարին վրայ եղած գործողութիւններէն առաջ եկած փոփոխութիւնք կը հաստատեն պաշտօնական պորսային մէջ կատարուած լաւացումները։ Սէրի Դ օրուան գինին վրայ 5 սանթիմ վրայ դրած է, մաքսաթուղք 1 ½ վրայ դրած են և երկաթուղինները ցատկեր են 72,75ի Պոլսէն առնուած լուրերուն վրայ, և Ղալաթիայի հրապարակը տեղեկութիւն չունէր այդ լուրերէ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

(25 Յունվար)

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

Երեք ամիս Լօնտրայի վրայ	109 ³/₈
» » Բարիզի վրայ	22 97½

ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ առտու բացուեցաւ	20 4
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	20 3

ԹԱՀՎԻԼԱԹԸ ՕՍՄԱՆԻԷ

Երէկ իրիկուն	75 10

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

փոխառութիւն Սէրի A.	44 ¼
» » B.	24 ½
» » C.	20 3

ԲԱԺՆԷՏՈՄՍՔ

Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր. 72 ⅛
Թըմպաքէյ	ոսկի 620 —
Ռէժի	15 23

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. Ոսկի	100	20 Ֆր.նոց	87 07
Մէճիտ	108 16	Անգղ. Ոսկի	109 28
Պէշլիք	101 10	Մարք Գեր. Ոս.	107 10
Մէթալիք	98 —	Իմփէրիալ	89 20
Թասֆիյէ	20 —	Ֆիորին	51 05
Տկս. Ղր. Սկրնի	7	Ռուպլի Թուղթ	9 26

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունաց Պատրիարքարանը. Դատական եւ Կրօնական գործոց Նախարարութիւնը Թէզքէրէ մը ղրկած է Ֆէնէրի Պատրիարքարանին, որով կը յայտնէ կայսերական կառավարութեան զգացած ցաւը՝ Սինոդի նոր անդամներուն ընտրութեան առթիւ կայսերական Իրատէով վաւերացած պատրիարքական կանոնագրին հակառակ վարուած ըլլալնուն համար։ Թէզքէրէն գիտել կուտայ թէ կառավարութեան վաւերացման մատուցուած ցուցակին մէջ կը գտնուէին անուններ բազմաթիւ մետրապոլիտներու որք, քանի մը տարիէ ի վեր Կ. Պոլիս բնակելով հանդերձ, անգամ ընտրուած են Սինոդին։ Թէզքէրէն խօսելով նաեւ Եանեայի մետրապոլիտին վրայ, որ ուրիշ պատճառով մը ասա կոչուելու էր, կը յայտարարէ թէ կայսերական կառավարութիւնը կը մերժէ վաւերացնել վերոյիշեալ ցուցակը։

— Երկաթուղիի Բաժնէթղթեր Գնելու Նոր Միջոց մը. Պանք Օթօման հետամուտ է ընել այնպիսի կարգադրութիւն մը որով ամէնէն համեստ դրամական միջոց ունեցողներուն ալ կարելի ըլլայ առանց դըժուարութեան գնել Արեւելեան երկաթուղիի բաժնեթղթեր։ Ով որ ուզէ առանց կանխիկ վճարելու բաժնեթուղթին ամբողջ գինը՝ տէր ըլլալ անոր, պիտի կարենայ վճարել վիճակահանութեան ամէն մէկ քաշուելուն 12 ½ դահեկան, ընել է տարին 75 դահեկան։ Վեց տարի այսպէս չարունակ վճարելով տէր պիտի ըլլայ թղթին։

Երբ սկսի 12 ½ական դահեկանը վճարել, պիտի տրուի իրեն առժամեայ բաժնեթուղթ մը, իսկ ամբողջ գումարը վերջացնելէ յետոյ իրեն պիտի յանձնուի բուն իսկ թուղթը։

Այդ առժամեայ թուղթը Լոթէրիներու նման իրաւունք կուտայ տիրոջը որ երբ վիճակահանութիւնն այդ թիւին զարնէ, ինք տէրն ըլլայ թիւին ու գանձէ զարկած ստակը, վճարելով միայն Պանք Օթօմանին բաժնէթուղթին գինը։

Անկներեւ է որ այս դրութիւնն ո՛րչափ առաւելութիւններ ունի. Լոթէրի փնտռողներն եթէ նոյն օրը չահեցան, աղէկ։ իսկ եթէ չշահեցան բան մը, այն ատեն կը կորսնցնեն տուած ստակնին. իսկ այս 12 ½ի դրութեամբ միշտ տէր են իրենց դրամին։ Եթէ վեց տարուան մէջ զարկաւ իրենց թիւը զայն կը գանձեն, իսկ եթէ չզարկաւ՝ ձեռքերնին ունին բաժնէթուղթ մը զոր կրնան ծախել ու առնել իրենց վճարած ստակը։

Միայն սա կայ որ եթէ այն միջոցին երկաթուղին 450 դահեկան կամ աւելի արժէ զոհ կ'ըլլան, իսկ եթէ ինկած ըլլայ, կորուստ մը ունեցած կ'ըլլան։ Սակայն պէտք չէ մոռնալ որ արդէն Լոթէրիներու համար վճարածնին կորուստ մըն է։

— Քանթարի տուրքը. Յորմէհետէ Քաղաքապետութիւնն ինք ուղղակի կը գանձէ Քանթարի տուրքը, գանձին համար շատ մեծ առաւելութիւն մը յառաջ եկած է։ Առաջ այդ տուրքը վարձու կը տրուէր տարեկան 1,920,000 ղրուշի։ Հիմակ, անցեալ տարուան մարտ ամսէն մինչեւ դեկտեմբերի վերջը, այսինքն տասն ամսուան մէջ, արտադրած է 3,243,126 ղրուշ։ Ասոր վրայ մերձաւորապէս աւելցնելով յունուար եւ փետրուար ամիսներուն հասոյթները, այսինքն 400,000 ղրուշ, 3,643,126 ղրուշի հանրագումար մը կ'ունենանք։ Ուրեմն զուտ հասոյթը, ծախքերու, ամսականներու եւ այլն համար զեղչելով 1,389,000 ղրուշ, պիտի ըլլայ 2,254,126 ղրուշ, այսինքն 334,126 ղրուշի առաւելութիւն մը բաղդատմամբ վարձակալութեան տուած արդիւնքին։

— Մահուան դատ. Քարբերդի դատական ատեանը կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն պատժական ատեանը հրապարակաւ դատեր է հայազգի Դանիէլ, Մըսըրլեան Գրիգոր ու Ներկարար Աղայեկ անուն անձերն, որք յՍրաբկիր ոստիկան Եուսուֆ էֆէնտին սպաննած էին, քառասուն երեք տեղէ կատաղաբար վիրաւորելով զայն։ Տրուած տեղեկութիւններով եւ ապացոյցներով հաստատուած էր թէ վերոյիշեալ անձերն են ոճրին հեղինակները։ Դատարանը մահուան դատապարտած է զանոնք։ Այս որոշում պիտի տեղեկագրուի Դատական Նախարարութեան։

— Ստամպօլի և Ղալաթիոյ մաքսատուները. Մաքսային վերատեսչութեան կողմէ ասկէց առաջ տրուած որոշման մը համաձայն ըՍտամպօլի կողմը գտնուող վաճառականներն իրենց անուան եկած ապրանքները ըՍտամպօլի մաքսատունները պիտի հանէին եւ Ղալաթիոյ կողմը գտնուողներն ալ Ղալաթիոյ մաքսատունը։ Այդ որոշման առիթ տուած էր սա պարագան թէ ըՍտամպօլի կողմը գտնուող վաճառականներն եւս իրենց ապրանքները Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելով, այս վերջին մաքսատան գործառնութիւնները կը դժուարանային։

Արդ, մաքսային վերատեսչութիւնը նկատելով որ, հակառակ այս որոշման, յանձնակատարութեամբ զբաղող անձեր բուն իսկ վաճառականի մը անուան եկած ապրանքներու վաճառագուցակները (ֆօնշէ) իրենց անուան դարձնելով իրենց անունով պատուիրագրերը (օրտինօ) կ'ըստանան, եւ այդ յանձնակատարք՝ իրենց գրասենեակը Ղալաթիոյ կողմը գտնուելուն առարկելով, վաճառականին անուան եկած ապրանքը Ղալաթիոյ մաքսատունը կը հանեն եւ մաքսատուրքը կը վճարեն, մինչդեռ վաճառականին գրասենեակը ըՍտամպօլի կողմը կը գտնուի. Նկատելով որ այդ պարագայներ յետ քննութեան ապացուցուած են եւ նկատելով որ այսպէս զանազան դժուարութիւնք կը ծագին մաքսային գործառնութեանց համար, այս մասին վերջնական կարգադրութիւն մը ընելու համար հետեւեալ որոշումները տուած է.

Ա. - Այն վաճառականք, որոց վաճառատունը Ղալաթիոյ կողմն է, իրենց բերել տուած ապրանքները Ղալաթիոյ մաքսատունը՝ եւ այն վաճառականք որոց վաճառատունը Ստամպօլի կողմն է, իրենց բերել տուած ապրանքները Ստամպօլի օտար ապրանքներու մաքսատունը պիտի հանեն, եւ մաքսատուրքը պիտի վճարուի այն մաքսատան մէջ ուր հանուած է ապրանքը։

Բ. - Այն ապրանքներն, որք Ստամպօլի կողմը գտնուող վաճառականներուն անուամբ եկած եւ իրենց գրասենեակը Ղալաթիոյ կողմը գտնուող յանձնակատարներու անուամբ փոխանցուած են, քանի որ Ստամպօլի կողմը գտնուող վաճառականներուն կը պատկանին՝ Ստամպօլի օտար ապրանքներու մաքսատունը պիտի հանուին եւ մաքսատուրքն անդ պիտի վճարուի. իսկ Ստամպօլի կողմը գտնուող յանձնակատարք՝ Ղալաթիոյ կողմը գտնուած վաճառատանց վերաբերեալ ապրանքները Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելով, մաքսատուրքն անդ պիտի հատուցանեն։

Գ. - Վերոյիշեալ տրամադրութիւնք կը վերաբերին այն ապրանքներուն, որոց քննութիւնը հարկ է որ մաքսատան մէջ կատարուի։

Դ. - Այս որոշումներ առանց բացառութեան պիտի գործադրուին յառաջիկայ փետրուար ամսուն տասներորդ օրէն։

ՄՆԱԿԵԱՆ ԽՈՒՄԲՆ Ի ԲԵՐԱ

Մնակեան խումբը այսօր ժամը 8ին, Վէրտիի թատրոնին մէջ, պիտի ներկայացնէ ՅՈՒԼՍ ԵԶԵՐԱՊԱՀ, թատերգութիւն 5 արարուածով, ի նպաստ Մնակեան էֆէնտիի։

ԴԷՍ ՈՒ ԴԷՆ

Տամա եկեղեցւոյ մէջ. — Տամա խաղալու սիրահար մը կիրակի օրերը եկեղեցի երթալու բարի սովորութիւնն ունէր։

Տամային քարերը եւ խաղին դարձուածները ա՛յնքան խոր ազդեցութիւն թողած էին խաղամոլին ուղեղին վրայ, որ ամենուրեք առարկաները տամայի երեւոյթով կը պատկերանային անոր աչքին։

Պատարագը նոր սկսեր էին. մեր մարդուկը անքթիթ աչքերով արձանացած կեցած էր, թեւերը խաչաձեւ կուրծքին վրայ ծալած։

Մտախոհ եւ տխուր, ջերմեռանդ ունկնդիրի մը կերպարանքն ունէր։

Սակայն, այլեւս իրական գետնի վրայ չէր ապրեր. երեւակայութեանց աշխարհը փոխադրուած էր։

Անոր համար եկեղեցւոյ յատակագիծը տամայի հսկայական տախտակ մըն էր. ժողովուրդը, կին եւ այր, տամայի սեւ ու ճերմակ քարերն էին։

Խաղը սկսած էր, եւ ամենայն ոգեւորութեամբ կը յառաջմղէր. մարմիններու ծածանում, երկրպագութիւն, գլուխներու հակում, նպաստաւոր կամ աննըպաստ պարագաներ էին խաղին համար։

Յանկարծ «Ողջոյն տուք միմեանց»ի ձայնը կը հնչէ. տաման իր յաջողութեան գագաթնակէտն էր, խաղին նպաստաւոր շարժումներ եւ տեղափոխութիւններ գըտնելով։

Մէկը ետեւը դառնալով մտադրաբար խաղամոլին «Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ» կ'ըսէ խոնարհելով։

Անոր շարժումը կը լրացնէ տամային յաղթանակը, եւ մարդուկը ահագին ձայնով կը գոչէ.

— Տամա՛ . . .

Շփոթ Էջեր. Յայտնի է թէ նախապաշտական եկեղեցիներու մէջ աւետարանները կտորներու բաժնուած կը կարդացուին։ Արեւմտեան եկեղեցին, ի պատշաճութիւն, իւրաքանչիւր հատուածի գլուխ «Ի ժամանակի Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի» խօսքը կը դնէ։

Այդ վերնագիրը եղանակելէն ետք, քահանայն հետեւեալը կը կարդայ. «Փոխ ուզողին տո՛ւր, քենէ բան մը ուզողէն երեսդ մի՛ դարձներ. — եթէ մէկը շապիկդ ուզէ, բաճկոնդ ալ անոր տո՛ւր . . .»

Միամիտ մարդուն մէկը, այս խրատին վրայ, չխտակ քահանային տունը կը վազէ, եւ կը պահանջէ որ իրեն ձեռք մը ճերմակեղէն տրուի, որովհետեւ, կ'ըսէ, ինք բնաւ չունի, մինչդեռ քահանան մէկէ շատ ու շատ աւելի։

— Զաւակս, կ'ըսէ քահանան, կ'երեւի թէ դուն աղէկ ուշադրութիւն չես ըրած կարդացած աւետարանիս։ Այդ բաները, «Ի ժամանակի Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի» էին .՝եւ ոչ հիմայ...

ՏՈՔԹՕՐ
ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԵՒ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆ
Ամէն օր, յետ կէսաւուր
ուղեղի, ողնածուծի եւ ամեն տեսակ
ջղային հիւանդութեանց
դարմանէ էն
խելքի պակաս, կաթուած, խելագարութիւն, անդամալուծութիւն, կրկնատեսութիւն(diplopie), լուսնոտութիւն (épilepsie), ուչաթափութիւն (catalepsie), որովայնախեղդ (hystérie), շարժական ախտ (chorée), ջղացաւութիւն եւլն. եւլն։
Ի Բերա, Պէքչար փողոց թիւ 9
7—50

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Թ. ՍԱՆՃԱՔՃԵԱՆ
Մեծ Փողոց Բերայ, Հալէպ Չարշը

ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ
(ՖԱՆԹԱԶԻՕ)

ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ ՁԱՅՆԵՐ
հաւաքածոյ տպուած եւ անտիպ գործերու
արձակ եւ ոտանաւոր
Կեդրոնատեղին է ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ գրատուն
Ղալաթիա, Սեղբոս խան Թիւ 5
եւ
Պոլիս, Պահճէ-քաբու, Թիւ 4

GRAND CIRQUE P. TOURNIAIRE

ՄԵԾ ԿՐԿԷՍ
Պ. Թ. ԹՈՒՌՆԻԷՐԻ

Բերա, Մեծ փողոց, Սիդէ տ'Ալէբ
Ամէն գիշեր ժամը 3 ին
եւ
Կիրակի օրեր ժամը 8½ ին

ՆՈՐ
ԲԱՌԱԳԻՐՔ
ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՅՕՐԻՆԵԱՑ
ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

Բառք 30,000

Տպագր. Նշան Կ. Պէրպէրեան

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ

1306 տարւոյ Յունիսի 18րդ երկուշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ նոր տնօրինութեան Մարմարայի մէջ երթեւեկող Իտարէի Մախսուսէի շոգենաւոց ժամանակացոյցը։

ԳԱՐԱՊԻԿԱՅԻ ԳԻԾ

Երկուշաբթի եւ հինգշաբթի երեկոյները ժամ 11 ին Սիրքէճիի նաւամատոյցէն շոգենաւ մը մեկնելով Ռոտոսթօ, Կանօս, Խօրա, Միւրէֆթէ, Շարքէօյ, Գարապիկա նաւամատոյցներն հանդիպելով Էրտէկ կը հասնի. չորեքշաբթի եւ շաբաթ առաւօտները Էրտէկէն մեկնելով Փաշա Լիմանը, Մարմարա, Քիւթալի, Միւրէֆթէ, Խօրա եւ Կանօզ նաւամատոյցներն հանդիպելով Ռոտոսթօ կը հասնի. Ռոտոսթոյէն եւս հինգշաբթի եւ կիւրակէ առաւօտները մեկնելով Պոլիս կը վերադառնայ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ԳԻԾ

Շաբաթ, երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը առաւօտեան ժամ 2ին Սիրքէճիի նաւամատոյցէն շոգենաւ մը ելնելով Եալօվա, Տարըճա, Դարամուսալ, Տէյիրմէնտէրէսի, Էրէկլի, Գազըգլը, Դօնճա եւ Սէքպան նաւամատոյցներն հանդիպելով Նիկոմիդիա պիտի երթայ եւ մի եւ նոյն օրերը մի եւ նոյն ժամուն վերոյիշեալ նաւամատոյցներն հանդիպելով Կամուրջ կը վերադառնայ։

ՌՕՏՕՍԹՈՅԻ ԳԻԾ

Շաբաթ, երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը ժամ 2ին Սիրքէճիի նաւամատոյցէն շոգենաւ մը մեկնելով Պիկատօս, Ծիմվրի եւ Էրէկլի հանդիպելով Ռոտոսթօ կը հասնի. երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը մի եւ նոյն ժամուն Ռոտոսթոյէն մեկնելով Պոլիս կը վերադառնայ։

ՄՈՒՏԱՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

Ուրբաթ, կիւրակէ եւ երեքշաբթի առաւօտները Պոլսոյ Նաւահանգստի պաշտօնատան առջեւի խարսխակալէն ժամ 3ին շոգենաւ մը կը մեկնի։ Պոլիս վերադարձի օրերն է հինգշաբթի, կիւր. եւ երեքշաբթի։

ՊԱՆՏԸՐՄԱՅԻ ԳԻԾ

Շաբաթ, երկուշաբթի եւ չորեքշաբթի օրերը ժամ 11 ին Պոլսոյ նաւահանգստի պաշտօնատան առջեւի խարսխակալէն շոգենաւ մը մեկնելով Բրէմէյ կը հանդիպի եւ Պանտըրմա կ'երթայ։ Պոլիս վերադարձի օրերն է շաբաթ, երեքշաբթի եւ հինգշաբթի։

1891 Յունուար 1 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ նոր տնօրինութեան

ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ ԳԻԾ

Կղզիներէն Կամուրջ

2 30 Մ. կղզի, հէյպէլի, պուրկզ. գընալը

3 45 Բէնտիք, գարթալ, մ. կղզի, հէյպէլի, պուրկազ, գընալը (մ. կըղզիէն 3.45ին)

8 30 գարթալ, մ. կղզի, հէյպէլի, պուրկազ. գընալը, (մ. կղզիէն 9ին)

Կամուրջէն Կղզիներ

3 45 Գընալը, պուրկզ, հէյպէլի, մ. կղզի Գարթալ,

9 45 Գընալը, պրկազ. հէյպէլի, մ. կղզի գարթլ. բէնտք.

10 45 Գընալը, պուրկզ. հէյպէլի, մ. կղզի

ԿԻՒՐԱԿԻ ՕՐԵՐ

Կղզիներէն Կամուրջ

2 30 Բէնտիքէն գարթալ, մ. կղզի, հէյպէլի, պուրկազ, գընալը (մ. կըղզիէն 3.15ին)

8 — Բէնտիքէն գարթալ, մ. կղզի, հէյպէլի, պուրկազ, գընալը գատըքէօյ (մ. կղզիէն 9ին)

Կամուրջէն Կղզիներ

3 45 Գատըքէօյ գընալը, պուրկազ, հէյպէլի, մ. կղզի, գարթալ, բէնտիք

9 45 Գընալը, պուրկազ, հէյպէլի, մ. կղզի, Գարթալ, բէնտիք

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ԳԻԾ

Նիկոմիդիոյ կառախմբոյ համապատասխանող
Կամուրջէն

ժ. վ.		Թ. կառխ.
2 15	Պիլէճիկ գացող	24
3 50	Բէնտիկ գացող	2
5 —	(չհամապատասխանող)	
7 35	Նիկոմիդիա գացող	26
10 30	Բէնտիկ »	4
11 30	Բէնտիկ »	6
	Հայտար փաշաէն	
3 —	Բէնտիկէն եկող	1
4 25	Բէնտիկէն եկող	3
5 40	Նիկոմիդիայէն եկող	23
9 45	Բէնտիքէն եկող	5
11 05	Պիլէճիկէն եկող	25
12 —	(չհամապատասխանող)	

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ԳԻԾ

ԼՈՒՐ ՕՐԵՐ Կամուրջէն	ԼՈՒՐ ՕՐԵՐ Գատըգիւղէն	ԿԻՒՐԱԿԷ ՕՐԵՐ Կամուրջէն	ԿԻՒՐԱԿԷ ՕՐԵՐ Գատըգիւղէն
ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
2 15	2 15	— —	— —
3 —	3 —	2 30	2 30
3 45	3 14	— —	— —
4 30	4 30	— —	3 30
5 15	5 30	3 30	4 30
6 —	6 15	4 30	5 30
7 —	8 30	5 30	7 —
8 —	9 15	7 —	8 —
9 15	10 —	8 —	9 —
10 —	10 35	9 —	10 —
10 25	11 20	10 —	11 —
10 50	12 —	11 —	— —
11 02	- —	12 —	12 —
11 45	— —	— —	— —
12 —	— —	— —	— —

Հարաւային մրրկալից օդերուն վերջին շոգենաւը մէյմէկ քառորդ առաջ պիտի մեկնին եւ առաւօտները կամուրջէն կղզիներու երթեւեկութիւնք և երեկոյները կղզիներէն կամուրջի երթեւեկութիւնք չպիտի կատարուին։ Բացի կիրակիէ զատ մնացած օրերը առաւօտները կղզիներէն կամուրջ 3ը քառորդ անցած միայն մէկ երթեւեկութիւն և երեկոյները կամուրջէն կղզիներ 10ը քառորդ անցած միայն մէկ երթեւեկութիւն պիտի կատարուի։

ՏՊԱՐԱՆ
ԹԱԳՒՈՐ ՍԱՆՃԱԳՃԵԱՆ
Մեծ Փողոց Բերայ, Հալէպ չարշը (Cité d'Alep)

Տպարանս այս անգամ կրցայ Ծանուցանել Արգոյ Հասարակութեան եւ իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, տպագրելեաց նրբութեան եւ մաքրութեան վերաբերեալ ամեն խնամք չեն զլացուիր (ինչպէս ցարդ ապացուցուած է), եւ նորանոր Եւրոպական գործիքներով կը տպագրուին Օրագրեր (ինչպէս այժմ ՀԱՅՐԵՆԻՔը), Գրքեր, Տետրակներ, Հաշուեցոյցք, Տեղեկագիրք, Շրջաբերականք, Նամակագլուխք, Հասցէագիրք, Ընկալագիրք, Ծանուցմունք, Մահազդ եւայլն:

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ԱՅՑԵՔԱՐՏԻՑ
ԿԵՆԴԱՆԱԳՐՈՎ ԱՅՑԵՔԱՐՏՔ ԵՒ ԶԱՆԱԶԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
Ստիպողական տպագրութեանց համար ՏՊԱՐԱՆՍ գիշերները
եւ կիւրակէ օրերն եւս բաց է։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 ՀՈԿՏ. 1891, մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46			
	ԱՌԱՒՕՏ												ԵՐԵԿՈՅ												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 30	7 —	7 30	7 50	8 30	9 —	9 30	10 —	10 30	11 —	11 30	12 —	30	2 —	2 30	3 —	4 —	4 30	5 —	5 30	6 —	6 30	—	—	—
Գում գափու	6 39	7 9	7 39	8 08	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 39	12 9	39	2 9	2 29	3 9	4 09	4 39	5 09	5 39	6 09	6 39	—	—	—
Եէնի գափու	6 43	7 13	7 43	—	8 43	9 13	9 43	10 13	10 43	11 13	11 43	12 13	43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 13	6 43	—	—	—
Տաուտ փ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Սամաթիա	6 49	7 19	7 48	—	8 49	9 18	9 49	10 13	10 49	11 19	11 49	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 49	5 19	5 49	6 19	6 49	—	—	—
Եէտի գուլէ	6 55	7 23	8 01	8 22	8 55	9 21	9 54	10 23	10 55	11 24	11 55	12 22	1 55	2 21	2 54	3 23	4 23	4 55	5 26	5 55	6 24	6 55	—	—	—
Մագրի գիւղ	7 09	7 33	8 12	8 39	9 06	—	10 04	10 33	11 6	11 36	12 05	—	2 06	—	3 04	3 36	4 33	5 06	5 39	6 06	6 34	7 06	—	—	—
Այ Ստեֆանօ	7 18	—	8 21	8 52	9 15	—	—	—	11 15	11 47	—	—	2 15	—	—	3 45	—	5 15	5 48	6 16	—	7 15	—	—	—
Քիւչիւք չէք	—	—	—	9 02	—	—	—	—	—	11 55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 24	—	—	—	—	—
....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	5	7	9	11	13	15	47	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	51			
	ԱՌԱՒՕՏ											ԵՐԵԿՈՅ													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք չէք	—	6 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 06	—	—	—
Այ Ստեֆանօ	6 30	7 —	—	8 —	8 30	—	9 30	—	—	11 27	—	1 —	—	—	2 30	—	4 —	—	5 30	5 57	—	7 18	—	—	—
Մագրի գիւղ	6 40	7 10	7 39	8 11	8 40	—	9 40	10 10	10 40	11 38	12 24	1 10	—	—	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	6 40	7 43	—	—	—
Եէտի գուլէ	6 52	7 22	7 50	8 23	8 52	9 26	9 53	10 22	10 52	11 52	12 44	1 22	1 52	2 26	2 52	3 22	4 22	4 52	5 52	6 22	6 52	7 57	—	—	—
Սամաթիա	6 56	7 26	—	8 27	8 56	9 29	9 56	10 26	10 56	11 56	12 48	1 26	1 56	2 29	2 56	3 26	4 26	4 56	5 56	6 26	6 56	—	—	—	—
Տաուտ փ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Եէնի գափու	7 2	7 32	—	8 33	9 02	9 34	10 02	10 32	11 2	12 02	12 54	1 32	2 02	2 34	3 02	3 32	4 32	5 02	6 02	6 32	7 02	—	—	—	—
Գում գափու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 08	9 38	10 08	10 38	11 8	12 08	12 58	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 08	6 08	6 38	7 06	8 06	—	—	—
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 07	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 06	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	6 16	6 46	7 14	8 15	—	—	—
....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

☛ Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մինչեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին։ Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակօններ, միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. վակօններ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

1891 Նոյեմբեր 1էն սկսեալ

ԵՐԹ

Ի Մալթեփէ Թիւ 3 կառախումբը Թիւ 24 կառախումբին հետ
Ի Բէնտիք » 23 » » 24 » »
Ի Փօսթանճը » 2 » » 23 » »

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ ԹԻՒ / ԿԱՅԱՐԱՆ		24 ճմբր. և բեռ.	2 ճմբր.	26 ճմբր. և բեռ.	4 ճմբր.	6 ճմբր.	— ճմբր.	— ճմբր.	Քիլոմեթր, հաշուով հեռ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ		2 15	3 50	7 35	10 30	11 30			
Հայտար փաշաէն		2 57	4 25	8 13	11 05	12 05			
Գըզըլ Թօփրագ	ժ.մ.		4 31	8 20	11 11	12 11			3 —
»	մեկ.		4 33	8 22	11 13	12 13			
Ֆէնէր քէօշէսի	ժ.մ.		4 36	8 25	11 16	12 16			4 —
»	մեկ.		4 37	8 26	11 17	12 17			
Կէօզ Թէփէ	ժ.մ.		4 41	8 30	11 21	12 21			5 —
»	մեկ.		4 42	8 31	11 23	12 23			
Էրէն Քէօյ	ժ.մ.	3 12	4 45	8 34	11 26	12 26			6 —
»	մեկ.	3 14	4 48	8 36	11 29	12 29			
Պօսթանճը	ժ.մ.	3 20	4 53	8 42	11 34	12 34			9 —
»	մեկ.	3 22	4 55	8 45	11 36	12 36			
Մալթեփէ	ժ.մ.	3 32	5 03	8 55	11 44	12 44			14 —
»	մեկ.	3 34	5 06	8 58	11 47	12 47			
Գարթալ	ժ.մ.	3 46	5 16	9 10	11 57	12 57			20 —
»	մեկ.	3 49	5 20	9 13	12	1			
Բէնտիք	ժ.մ.	3 59	5 27	9 23	12 07	1 07			25
»	մեկ.	4 09		9 33					
Թուզլա	ժ.մ.	4 29		9 53					35 —
»	մեկ.	4 31		9 55					
Կէյպզէ	ժ.մ.	4 58		10 22					44 —
»	մեկ.	5 04		10 30					
Տիլ Իսկելէսի	ժ.մ.	5 36		11 02					55 —
»	մեկ.	5 38		11 04					
Թավշանճըլ	ժ.մ.	5 46		11 12					59 —
»	մեկ.	5 49		11 15					
Հէրէքէ	ժ.մ.	5 59		11 25					64 —
»	մեկ.	6 01		11 27					
Եարըմճա	ժ.մ.	6 26		11 52					71 —
»	մեկ.	6 28		11 54					
Թիւթ. Չիֆթլիք	ժ.մ.	6 40		12 06					80 —
»	մեկ.	6 41		12 07					
Տէրինճէ	ժ.մ.	6 49		12 15					84 —
»	մեկ.	6 51		12 18					
ԻԶՄԻՏ	ժ.մ.	7 08		12 34					92 —
»	մեկ.	7 28							
Պէղլիւք Տէվրէնտ	ժ.մ.	8 07							110 —
»	մեկ.	8 09							
Սափանճա	ժ.մ.	8 37							124 —
»	մեկ.	8 40							
Ատա Բազար	ժ.մ.	8 58							132 —
»	մեկ.	9 08							
Կէյվէ	ժ.մ.	9 56							156 —
»	մեկ.	10 01							
Աք Հիսար	ժ.մ.	10 23							168 —
»	մեկ.	10 25							
Մէքէճէ	ժ.մ.	10 53							182 —
»	մեկ.	10 58							
Լէֆքէ	ժ.մ.	11 26							196 —
»	մեկ.	11 28							
Վէզիր խան	ժ.մ.	12 08							215 —
»	մեկ.	12 10							
Պիլէճիք	ժ.մ.	12 50							223 —

ԴԱՐՁ

Տէրինճէ Թիւ 24 կառախումբը Թիւ 25 կառախումբին հետ
Ի Մալթեփէ » 5 » » » »
Ի Բէնտիք » 25 » » 26 » »

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ ԹԻՒ / ԿԱՅԱՐԱՆ		1 ճմբր.	3 ճմբր.	23 ճմբր. և բեռ.	5 ճմբր.	25 ճմբր. և բեռ.	— ճմբր.	— ճմբր.	Քիլոմեթր, հաշուով հեռ.
ՊԻԼԷՃԻՔ	մեկ.					12 58			
Վէզիր խան	ժ.մ.					1 34			
»	մեկ.					1 36			17
Լէֆքէ	ժ.մ.					2 16			
»	մեկ.					2 18			36 —
Մէքէճէ	ժ.մ.					2 46			
»	մեկ.					2 51			50 —
Աք Հիսար	ժ.մ.					3 19			
»	մեկ.					3 21			64 —
Կէյվէ	ժ.մ.					3 43			
»	մեկ.					3 48			76 —
Ատա բազար	ժ.մ.					4 36			
»	մեկ.					4 46			100 —
Սափանճա	ժ.մ.					5 04			
»	մեկ.					5 07			108 —
Պէղլիւք Տէրվէնտ	ժ.մ.					5 35			
»	մեկ.					5 38			122 —
Իզմիտ	ժ.մ.					6 14			
»	մեկ.			1 10		6 34			140 —
Տէրինճէ	ժ.մ.			1 26		6 50			
»	մեկ.			1 28		6 53			148 —
Թիւթ Չիֆթլիք	ժ.մ.			1 36		7 01			
»	մեկ.			1 37		7 02			152 —
Եարըմճա	ժ.մ.			1 49		7 14			
»	մեկ.			1 51		7 16			158 —
Հէրէքէ	ժ.մ.			2 16		7 41			
»	մեկ.			2 18		7 43			168 —
Թավշանճըլ	ժ.մ.			2 28		7 53			
»	մեկ.			2 31		7 56			173 —
Տիլ Իսկելէսի	ժ.մ.			2 39		8 04			
»	մեկ.			2 41		8 06			177 —
Կէյպզէ	ժ.մ.			3 21		8 46			
»	մեկ.			3 27		8 52			188 —
Թուզլա	ժ.մ.			3 45		9 10			
»	մեկ.			3 47		9 12			197 —
Բէնտիք	ժ.մ.			4 07		9 32			
»	մեկ.	1 50	2 11	4 17	8 33	9 42			207 —
Գարթալ	ժ.մ.	1 57	2 18	4 27	8 40	9 52			
»	մեկ.	2	2 20	4 30	8 43	9 55			212 —
Մալթեփէ	ժ.մ.	2 10	2 30	4 42	8 53	10 07			
»	մեկ.	2 12	2 33	4 44	8 56	10 10			218 —
Պօսթանճը	ժ.մ.	2 20	3 41	4 54	9 4	10 20			
»	մեկ.	2 22	3 42	4 56	9 6	10 22			223 —
Էրէն Քէօյ	ժ.մ.	2 29	3 49	5 05	9 13	10 31			
»	մեկ.	2 32	3 52	5 08	9 16	10 33			226 —
Կէօզ Թէփէ	ժ.մ.	2 35	3 55	5 11	9 19				
»	մեկ.	2 36	3 56	5 12	9 20				227 —
Ֆէնէր Քէօշէսի	ժ.մ.	2 40	4	5 16	9 24				
»	մեկ.	2 41	4 1	5 17	9 25				228 —
Գըզըլ Թօփրագ	ժ.մ.	2 42	4 4	5 20	9 28	10 39			
»	մեկ.	2 46	4 6	5 22	9 30	10 40			229 —
Հայտար փաշա	ժ.մ.	2 51	4 11	5 28	9 35	10 46			
Կամուրջ	ժ.մ.	3 25	4 50	6 05	10 10	11 30			232 —